

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.006.02.2022

Pani
Barbara Stefaniak-Gnyp
Prezes Zarządu
Fundacji TAURON
ul. Ściegiennego 3
40-114 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/012 Wybrane wydatki spółek z udziałem Skarbu Państwa i fundacji tworzonych przez te spółki
oraz gospodarka i realizacja celów statutowych fundacji tworzonych przez te spółki

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja Tauron ¹ , ul. ks. Piotra Ściegiennego 3, 40-114 Katowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Stefaniak-Gnyp, Prezes Zarządu od dnia 26 lutego 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniły: Agnieszka Wójcik od 23 maja 2016 r. do 25 września 2018 r. oraz Sylwia Strzelec od 25 września 2018 r. do 29 września 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Powoływanie członków organów Fundacji oraz wykonywanie obowiązków statutowych przez Zarząd i Radę Fundacji.2. Finansowanie oraz realizacja celów statutowych Fundacji.3. Prowadzenie gospodarki finansowej Fundacji.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2021 r. z uwzględnieniem działań oraz dowodów wytworzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały one wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Piotr Graca, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/86/2022 z 5 kwietnia 2022 r.2. Izabela Pilarek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/84/2022 z 5 kwietnia 2022 r.3. Iwona Potocka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/83/2022 z 5 kwietnia 2022 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Zwana dalej: „Fundacją”.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623; zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

Fundacja Tauron w okresie objętym kontrolą prowadziła działalność zgodną z celami statutowymi, realizując zadania szczegółowe wskazane w corocznych preliminarach budżetowych. W latach 2017-2021 Fundacja osiągnęła przychody w łącznej kwocie 19 675,5 tys. zł, które pochodziły głównie z darowizn spółek Grupy Tauron (ponad 97,0%), a łączna wartość sfinansowanych w tym okresie przedsięwzięć wyniosła 17 439,4 tys. zł. Wydatki administracyjne Fundacji były w ww. latach ponoszone w sposób gospodarny i wyniosły ogółem 49,0 tys. zł, co stanowiło 0,3% kosztów ogółem.

W wyniku kontroli pięciu projektów⁴ o łącznej wartości 1 853,0 tys. zł stwierdzono, że wszyscy obdarowani przez Fundację przekazali jej sprawozdania z wykorzystania darowizn, przy czym w czterech przypadkach wskazywały one na osiągnięcie założonych rezultatów. Wykazane w rozliczeniach wydatki na kwotę 1 725,0 tys. zł były związane z realizowanymi projektami.

W przypadku jednego projektu z 2019 r., udzieloną darowiznę w wysokości 95,0 tys. zł w całości wykorzystano na wydatki techniczno-organizacyjne realizowanego przez beneficjenta programu edukacyjnego, tj. kosztów wyżywienia, dojazdów, noclegów oraz koordynacji. Podkreślić jednak należy, że przedłożone sprawozdanie nie wskazywało na jakiegokolwiek wydatki związane z aspektami merytorycznymi tego programu⁵, a także nie zawierało informacji na temat stopnia osiągnięcia zakładanych celów, a co za tym idzie nie mogło stanowić podstawy do oceny gospodarności udzielonego przez Fundację wsparcia.

W rozliczeniu jednego projektu z 2021 r. obdarowany wykazał operację gospodarczą na kwotę 33,0 tys. zł, która polegać miała na obciążeniu Fundacji za realizację promocji realizowanego przez beneficjenta projektu. Podkreślić jednak należy, że możliwości takiej nie przewidywała zawarta z nim umowa, a obdarowany realizował te działania we własnym zakresie, bez akceptacji Fundacji i nie stanowiły one wydatku obdarowanego. Wskutek kontroli NIK, Fundacja zakwestionowała tę pozycję w rozliczeniu dotacji i wezwała obdarowanego do korekty rozliczenia, pod rygorem zwrotu darowizny w tej części.

W ocenie NIK, brak ze strony Fundacji weryfikacji i rozliczenia przedłożonego przez obdarowanego sprawozdania pod kątem zgodności przedstawionych w nich pozycji wydatków z zawartą umową, naraża Fundację na zarzut niegospodarnego dysponowania powierzonymi jej środkami.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszej kontroli zastosowano ocenę opisową.

⁴ Dobranych celowo według kryterium istotności wydatku w danym roku.

⁵ Koszty wykładów, pomocy naukowych i edukacyjnych (np. publikacji lub wydawnictw).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Realizacja celów statutowych fundacji, działalność organów fundacji oraz gospodarka finansowa fundacji

Opis stanu faktycznego

1.1. Dane informacyjne

Fundację ustanowiono 18 stycznia 2012 r., a jej jedynym fundatorem była spółka Tauron Polska Energia SA w Katowicach⁶. Fundacja uzyskała wpis w KRS z dniem 20 kwietnia 2012 r. Celem Fundacji w okresie od jej powstania do 19 października 2020 r. była działalność na rzecz dobra publicznego głównie w zakresie edukacji, oświaty i wychowania oraz nauki, a także w zakresie ochrony zdrowia, rozwoju gospodarki, kultury i sztuki, opieki i pomocy społecznej, sportu i rekreacji, ochrony środowiska, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz promocji i organizacji wolontariatu. Fundacja nie prowadziła działalności gospodarczej.

W Statucie Fundacji⁷ obowiązującym od dnia 20 października 2020 r. jej cele zdefiniowano jako prowadzenie działalności publicznej i społecznie użytecznej w zakresie:

- działalności charytatywnej;
- ochrony i promocji zdrowia;
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie; pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej;
- nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- rozwoju talentów;
- podtrzymania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji oraz dziedzictwa narodowego;
- upowszechniania kultury fizycznej i sportu;
- ochrony środowiska i ochrony zwierząt;
- ratownictwa i ochrony ludności; przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym; pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
- promocji i organizacji wolontariatu.

(akta kontroli str. 7-67)

Organami Fundacji są: Zgromadzenie Fundatorów, Rada Fundacji⁸ i Zarząd.

Zgodnie ze *Statutem*, Rada Fundacji składała się od trzech do dziewięciu osób. W przypadku wakatów na stanowiskach członków Rady uzupełniano jej skład, a mandat członka Rady wygasał wraz z upływem danej kadencji. W okresie objętym kontrolą członkowie Rady powoływani byli – zgodnie z postanowieniami § 4 ust. 1 pkt b *Statutu* – przez Zgromadzenie Fundatorów. W skład Rady II kadencji trwającej od 13 czerwca 2016 r. wybrano łącznie siedem osób, w skład III kadencji trwającej od 22 kwietnia 2018 r. wybrano łącznie 10 osób, a w skład Rady IV kadencji trwającej

⁶ Spółka wpisana do KRS pod numerem 271562., zwana dalej: „TPE”.

⁷ Zwanym dalej: „Statutem”.

⁸ Zwana dalej: „Radą”.

od 23 kwietnia 2021 r. wybrano łącznie pięć osób. Członkowie Rady pełnili swoje funkcje społecznie i nie otrzymywali wynagrodzeń.

(akta kontroli str. 68-91)

Zgodnie ze *Statutem*, w skład Zarządu wchodziło od jednej do trzech osób. W okresie objętym kontrolą członkowie Zarządu powoływani byli – zgodnie z postanowieniami § 5 ust. 2 pkt b *Statutu* – przez Radę Fundacji. W okresie objętym kontrolą Rada podjęła 14 uchwał powołujących określone osoby na stanowiska⁹ w Zarządzie Fundacji.

(akta kontroli str. 92-105)

W latach 2017-2021 koszty realizacji działalności statutowej, rozumianej jako łączna wartość zrealizowanych projektów i przedsięwzięć¹⁰, przedstawiały się następująco:

- w 2017 r. 3 449,2 tys. zł, w tym 2 987,7 tys. zł na 190 darowizn,
- w 2018 r. 4 343,8 tys. zł, w tym 3 922,3 tys. zł na 147 darowizn,
- w 2019 r. 2 740,5 tys. zł, w tym 2 470,5 tys. zł na 121 darowizn,
- w 2020 r. 3 854,4 tys. zł, w tym 3 734,4 tys. zł na 128 darowizn,
- w 2021 r. 3 051,5 tys. zł, w tym 3 172,8 tys. zł na 73 darowizny.

Wydatki inne niż ww. darowizny dotyczyły realizacji własnych projektów Fundacji¹¹.

Wartość aktywów i zobowiązań przedstawiała się odpowiednio:

- na koniec 2017 r.: 319,1 tys. zł i 0,5 tys. zł,
- na koniec 2018 r.: 683,8 tys. zł i 1,2 tys. zł,
- na koniec 2019 r.: 1 723,8 tys. zł i 1,0 tys. zł,
- na koniec 2020 r.: 4 521,1 tys. zł i 0,6 tys. zł,
- na koniec 2021 r.: 2 719,0 tys. zł i 0,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 106-153,374-386)

1.2. Realizacja wybranych projektów

Fundacja sformułowała założenia dotyczące programów i kierunków jej działania na dany rok działalności w formie preliminarzy budżetowych. Podlegały one każdorazowo zatwierdzeniu przez Zarząd i Radę. Rada nie zgłaszała uwag do treści zaproponowanych przez Zarząd preliminarzy. Wskazane w preliminarzach w sposób ogólny zadania były zgodne z celami statutowymi. Preliminarze nie były przedkładane fundatorowi ani nadzorującemu Fundację ministrowi właściwemu ds. oświaty i wychowania¹². Do Fundacji nie wpływały także uwagi dotyczące kierunków działania.

(akta kontroli str. 154-184)

W odniesieniu do wybranych celowo pięciu¹³ dofinansowanych projektów/przedsięwzięć o łącznej wartości 1 853,0 tys. zł - stanowiącej 11,4% udzielonych darowizn - ustalono, że:

a) Na wniosek TVP SA w Warszawie z dnia 11 sierpnia 2017 r., dotyczący dofinansowania w wysokości 250 000 zł projektu pn. „Widowisko „*Jasna Góra - Polska Kana*” Zarząd przyznał wnioskowane dofinansowanie uchwałą nr 108/2017 z dnia 16 sierpnia 2017 r., a Rada zatwierdziła ww. decyzję uchwałą nr 18/2017 z dnia 18 sierpnia 2017 r. We wniosku o wsparcie wskazano, że przedsięwzięcie będzie realizowane w ramach obchodów 300-lecia Koronacji Obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, podczas którego przywołane zostaną momenty dziejowe Polski,

⁹ Prezesa, Wiceprezesa lub Członka.

¹⁰ Fundacja nie stosowała rozróżnienia na projekty i incydentalne darowizny.

¹¹ W 2017 r. były to „Domy Pozytywnej Energii” i „Pro Bono” (461,5 tys. zł), w 2018 r. „Domy Pozytywnej Energii” i „Pro Bono” (421,5 tys. zł), w 2019 r. „Domy Pozytywnej Energii” i „Tauron Energetyczny Junior Cup” (270,0 tys. zł), w 2020 r. „Tauron Energetyczny Junior Cup” (120,0 tys. zł), w 2021 r. „Tauron Energetyczny Junior Cup” (120,0 tys. zł).

¹² Ani TPE ani minister nie zgłaszali takich żądań.

¹³ Spośród łącznej liczby 659 projektów.

w których ujawniła się moc Cudownego Obrazu. W relacje historyczne wplecione zostaną świadectwa zawierzenia Matce Boskiej swojego życia lub życia swoich bliskich dokonane przez znanych ludzi, a towarzyszyć temu będą specjalnie skomponowane utwory. Umowę z obdarowanym zawarto 21 sierpnia 2017 r., a rozliczenie dotyczące wykorzystania środków z dnia 7 listopada 2017 r. wskazywało na realizację przez beneficjenta przedsięwzięcia wskazanego we wniosku i umowie.
(akta kontroli str. 202-213)

b) Na wniosek Fundacji DEMOS w Żabnie z dnia 21 grudnia 2017 r., dotyczący dofinansowania w wysokości 500 000 zł budowy nowej zewnętrznej ujeżdżalni koni Zarząd przyznał wnioskowaną kwotę uchwałą nr 6/2018 z dnia 13 lutego 2018 r., a Rada zatwierdziła tę decyzję uchwałą nr 3/2018 z dnia 8 marca 2018 r. Wnioskodawca posiadał obiekt (centrum sportów konnych) wykorzystywany na aktywne spędzanie wolnego czasu przez 300 dzieci z okolicznych miejscowości, a także uczestników obozów, grupy dzieci poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych, osoby niepełnosprawne, uczestników turnusów rehabilitacyjnych. Potrzeba rozbudowy posiadanych obiektów wynikała m.in. ze wzrostu liczby korzystających z obiektu oraz z uwagi na chęć organizowania zawodów. Dla podanego we wniosku zakresu projektu rozbudowy obiektu wskazano przewidywany koszt inwestycji na ok. 1.500 tys. zł. Umowę z obdarowanym zawarto 19 marca 2018 r., a rozliczenie dotyczące wykorzystania środków z dnia 3 lipca 2018 r. wskazywało na realizację przez beneficjenta przedsięwzięcia wskazanego we wniosku i umowie.

(akta kontroli str. 214-230)

c) Na wniosek Fundacji Służba Niepodległej w Warszawie z dnia 25 stycznia 2019 r., dotyczący dofinansowania w wysokości 100 000 zł programu edukacyjnego „Kolegium Służby Publicznej” Zarząd przyznał uchwałą nr 20/2019 z dnia 26 lutego 2019 r.¹⁴ dofinansowanie projektu w wysokości 95 000 zł. Dotację tę przyznano, mimo że złożony przez Fundację Służba Niepodległej wniosek o udzielenie darowizny był niepodpisany¹⁵.

Zgodnie z nadesłanym wnioskiem, realizowany przez wnioskodawcę program miał na celu *„wzmocnienie procesu formacji przyszłych elit w duchu etosu propaństwowej służby publicznej i aktywności obywatelskiej, ułatwienie partycypacji młodych aktywistów trzeciego sektora w życiu publicznym poprzez podnoszenie ich poziomu wiedzy w zakresie głównych dziedzin funkcjonowania państwa, umożliwienie nawiązania kontaktu i wymiany doświadczeń pomiędzy młodymi osobami zaangażowanymi społecznie, które pochodzą z różnych środowisk i części Polski”* i miał on *„stać się kuźnią polskich propaństwowych elit łączących profesjonalne przygotowanie do pracy zawodowej z ideą służby publicznej i dobra wspólnego”*. Moduły tematyczne obejmowały tematy związane z teorią i praktyką demokracji, gospodarką, polityką zagraniczną i bezpieczeństwem, kulturą, tożsamością narodową oraz polityką historyczną, a udział w nim miało wziąć około 50 osób.

W zawartej przez Fundację dnia 5 marca 2019 r. z Fundacją Służba Niepodległej umowie na udzielenie darowizny na realizację tego programu nie zawarto żadnych zapisów określających jakiego rodzaju wydatki obdarowany będzie mógł sfinansować z otrzymanych środków. Nie określono w niej również tego w jaki sposób beneficjent dokona rozliczenia projektu pod kątem osiągniętych efektów. Skutkiem tego,

¹⁴ Z uwagi na kwotę dofinansowania niższą niż 100 tys. zł decyzja nie podlegała zatwierdzeniu przez Radę Fundacji.

¹⁵ Zgodnie ze statutem Fundacji Służba Niepodległej do jej reprezentowania uprawniony jest prezes fundacji samodzielnie lub wiceprezes zarządu fundacji i jeden członek zarządu fundacji działających łącznie.

przesłane do Fundacji rozliczenie ww. darowizny zawierało wyłącznie kopie rachunków i faktur dotyczących:

- cateringu na kwotę 31 000 zł¹⁶,
- usług hotelowych/noclegowych na kwotę 38 435,67 zł,
- czterech rachunków za koordynację wystawionych przez osobę sprawującą u obdarowanego funkcję prezesa na kwotę 14 238 zł brutto¹⁷,
- zrefundowania uczestnikom koszty dojazdów w łącznej wysokości 11 326,33 zł.

Obdarowany w rozliczeniu nie wykazał ani tego, gdzie, kiedy i jakie działania realizowane były w ramach ww. programu edukacyjnego, ani jaki był jego wymiar rzeczowy, zarówno w zakresie tematycznym, jak i liczby uczestników. W rozliczeniu nie wykazano też żadnych wydatków merytorycznych związanych z realizacją projektu edukacyjnego, takich jak koszt wykładów, zakup wydawnictw lub publikacji. Mimo to, po otrzymaniu 17 sierpnia 2019 r. tak sporządzonego rozliczenia darowizny Fundacja nie zgłosiła zastrzeżeń do sposobu wykorzystania środków.

(akta kontroli str. 231-242, 414-435)

Wiceprezes Fundacji odpowiadając 10 czerwca 2022 r. na pytania kontrolera:

- a) *Kto podpisał wniosek z dnia 25 stycznia 2019 r. – na dokumencie brak było podpisu? Czy i w jaki sposób Fundacja zweryfikowała, że wnioskodawca był właściwie reprezentowany?*
- b) *Według jakich kryteriów Fundacja zweryfikowała rozliczone faktury za catering na kwotę sfinansowaną z darowizny 31 000 zł (z łącznej kwoty 33 240 zł)? Ile osób skonsumowało zapłacone posiłki? Z jakich przyczyn jedna z faktur opiewa na wyraźnie wyższą kwotę 8 240 zł? Jaką cenę za jeden posiłek Fundacja uznaje za dopuszczalną?*
- c) *Na czym polegały czynności koordynacji projektu, za które prezes obdarowanego zażądał łącznie 12 187 zł, średnio po 76 zł za godzinę? Kto go rozliczył z wykonanej pracy, skoro pełnił u obdarowanego funkcję prezesa?*
- d) *Dlaczego zaakceptowano 2 faktury na 5 000 zł każda (nr FV 14/2019 z 25 marca 2019 r., nr FV 19/2019 z 8 kwietnia 2019 r.), stwierdzające wyświadczenie usługi cateringu w dniach 25 marca 2019 r. i 8 kwietnia 2019 r., w sytuacji, gdy inne dokumenty (bilety i hotele) wskazywały, że zjazdy uczestników odbyły się w dniach 22-24 marca 2019 r. i 5-7 kwietnia 2019 r.?*
- e) *Na czym polegał dofinansowany projekt edukacyjny w sytuacji, gdy całość środków rozliczono na sprawy bytowo-techniczno-organizacyjne: wyżywienie 31 000 zł, hotele/noclegi 38 435,67 zł, koordynację 12 187,00 zł i PIT 2 051 zł, a pozostałe wydatki na dojazdy (11 326,33 zł), natomiast nie wystąpiły wydatki merytoryczne – wykłady, wydawnictwa, publikacje, zakup wszelkiej wiedzy na rzecz uczestników?*
- f) *Jakiego efektu projektu spodziewała się Fundacja przekazując dofinansowanie? W jaki sposób powinien zostać prawidłowo udokumentowany?*
- g) *Jak Fundacja chciała mierzyć osiągnięcie celów projektu wskazanych we wniosku takich jak wzmocnienie procesu formacji (...), ułatwienie partycypacji (...), umożliwienie nawiązania kontaktu (...)? Dlaczego swoich oczekiwań nie sprecyzowała w umowie z obdarowanym?*
- h) *Jaki efekt dofinansowania dostrzegła Fundacja w przedłożonym przez obdarowanego rozliczeniu?*

¹⁶ Przy łącznej kwocie 33 240 zł rachunków wystawionych na ten cel.

¹⁷ Kwota 12 187 zł została wypłacona na podstawie rachunków wystawionych przez prezesa Fundacji Służba Niepodległej, a kwota 2 051 zł została odprowadzona z tytułu podatku dochodowego.

wyjaśniła, że kontroli merytorycznej i formalnej, przesłanych w ramach sprawozdania dokumentów rozliczenia darowizny dokonywała osoba pełniąca wówczas funkcję prezesa Zarządu Fundacji, która od dnia 30 lipca 2020 r. nie jest już pracownikiem Grupy Tauron i z tego względu występuje brak możliwości uzyskania wyjaśnień w zakresie przeprowadzonych przez nią kontroli dokumentów. Nie wskazała też okoliczności i przyczyn rozpatrywania przez Zarząd Fundacji niepodpisanego wniosku o darowiznę, ani nie określiła oczekiwanych efektów dofinansowanego przedsięwzięcia.

W związku z kontrolą NIK, Fundacja wystąpiła 10 czerwca 2022 r. do obdarowanego z żądaniem udzielenia dodatkowych informacji na temat wykorzystania darowizny, w tym okoliczności wydatków związanych z zapłatą prezesowi Fundacji Służba Niepodległej kwoty 12 187 zł oraz braku wydatków związanych z najmem sali wykładowej, kosztów prelegentów i wykładowców, czy też braku kosztów związanych z publikacjami lub wydawnictwami, które stanowiłyby pomoc w działaniach edukacyjnych.

W udzielonej przez beneficjenta odpowiedzi stwierdzono, że wypłata wynagrodzenia ówczesnemu prezesowi Fundacji Służba Niepodległej nastąpiła na podstawie wystawionych przez niego rachunków, za usługi określone w zawartej z nim przez tę fundację umowie zleceniu ze stycznia 2019 r., natomiast w odniesieniu do braku ww. kosztów stwierdzono, że: *„Część merytoryczna zjazdu (wykłady, prelekcje, seminaria) odbywały się w sali w Dworku Ksawerów przy ul. Ksawerów 13, która została użyczona fundacji nieodpłatnie przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które obejmuje nadzór nad obiektem. Również wykłady, dzięki uprzejmości prelegentów, zostały przeprowadzone nieodpłatnie. Fundacja nie prowadziła w ramach projektu działalności wydawniczej i publikacyjnej”*.

NIK pragnie zauważyć, że przy dofinansowaniu tego typu projektów wydaje się być zasadne precyzyjne określenie w zawartej z obdarowanym umowie jakiego typu wydatki mogą zostać sfinansowane ze środków dotacji oraz w jaki sposób powinny zostać udokumentowane działania związane z realizacją programu¹⁸. Zapisy takie, a następnie zgodne z nimi sprawozdanie z wykorzystania darowizny pozwalałoby Fundacji nie tylko na dokonanie oceny racjonalności poniesionych przez beneficjenta wydatków, lecz również na wykazanie, że decyzja o przyznaniu wsparcia finansowego była racjonalna, a dokonane wydatki gospodarne.

(akta kontroli str. 436-439)

d) Na wniosek Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. NMP w Częstochowie z dnia 24 marca 2020, dotyczący dofinansowania w wysokości 708 000 zł działań związanych z przeciwdziałaniem epidemii COVID-19, Zarząd przyznał wnioskowaną kwotę uchwałą nr 21/2020 z dnia 24 marca 2020 r., a Rada zatwierdziła tę decyzję uchwałą nr 6/2020 z dnia 26 marca 2020 r. Zakresu zadań związanych z przeciwdziałaniem epidemii COVID-19 we wniosku nie opisano w sposób szczegółowy. Umowę z obdarowanym zawarto 27 marca 2020 r., a rozliczenie dotyczące wykorzystania środków z dnia 4 września 2020 r. wskazywało na realizację przez beneficjenta działań wskazanych we wniosku i umowie poprzez zakup sprzętu, środków ochrony, środków czystości, itp.

(akta kontroli str. 243-253)

e) Na wniosek Fundacji Opoka z dnia 10 czerwca 2021 r., dotyczący dofinansowania produkcji i emisji filmu dokumentalnego o kardynale Stefanie Wyszyńskim w wysokości 300 000 zł, Zarząd przyznał wnioskowane dofinansowanie uchwałą nr 47/2021 z dnia 11 sierpnia 2021 r., a Rada zatwierdziła tę decyzję uchwałą

¹⁸ Listy obecności, dokumentacja fotograficzna, publikacje medialne, itd.

nr 26/2021 z dnia 25 października 2021 r. Zgodnie z treścią wniosku, środki były przeznaczone na produkcję i emisję filmu dokumentalnego o kardynale Stefanie Wyszyńskim w związku z planowaną na wrzesień 2021 r. jego beatyfikacją, przy czym postać kardynała miała być pokazana na szerokim tle historii Polski. Film planowano przygotować w polskiej i angielskiej wersji językowej. Miał on też zostać wyemitowany w amerykańskiej sieci telewizyjnej. Umowę z obdarowanym zawarto 28 października 2021 r., a rozliczenie dotyczące wykorzystania środków z dnia 10 maja 2022 r. wskazywało na zrealizowanie dofinansowanego projektu. W rozliczeniu wydatkowanej kwoty 300 000 zł obdarowany wykazał operację gospodarczą, która wskazywała, że nie była ona wydatkiem, lecz rozszczeniem wobec Fundacji, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 256-277)

W odniesieniu do skontrolowanych przedsięwzięć nie opracowywano biznesplanów określającego szczegóły ich realizacji¹⁹. Umowy zawierane z obdarowanymi nie określały warunków udzielania zamówień przez obdarowanych, monitorowania projektów w trakcie realizacji, weryfikacji poniesionych kosztów lub wglądu w zawierane przez obdarowanych umowy. Łączna wartość rozliczonych środków przekazanych na dofinansowanie ww. pięciu projektów wyniosła 1 853,0 tys. zł, z czego łączna wartość wydatków rzeczywiście poniesionych na te projekty wyniosła 1 820,0 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą Rada nie przeprowadzała kontroli działalności Zarządu i nie kierowała do Zarządu wniosków pokontrolnych.

Fundacja sporządzała i przekazywała ministrowi właściwemu ds. oświaty i wychowania sprawozdania z działalności zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 r. w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji²⁰.

(akta kontroli str. 292-363, 387-399)

W latach 2020-2021 Fundacja zrealizowała obowiązek udostępnienia do publicznej wiadomości sprawozdania z działalności fundacji poprzez zamieszczenie sprawozdań na jej stronie internetowej. W latach poprzednich sprawozdania były dostępne w siedzibie Fundacji.

(akta kontroli str. 284, 288)

1.3 Gospodarka finansowa Fundacji

W latach 2017-2021 przychody Fundacji przedstawiały się następująco:

- w 2017 r. wyniosły 3 242,9 tys. zł, w tym 3 183,6 tys. zł otrzymane od spółek Grupy Tauron (98,2% przychodów ogółem),
- w 2018 r. wyniosły 4 715,5 tys. zł, w tym 4 679,2 tys. zł otrzymane od spółek Grupy Tauron (99,2%),
- w 2019 r. wyniosły 3 791,7 tys. zł, w tym 3 761,0 tys. zł od spółek Grupy Tauron (99,2%),
- w 2020 r. wyniosły 6 663,4 tys. zł, w tym 6 495,8 tys. zł od spółek Grupy Tauron (97,5%),
- w 2021 r. wyniosły 1 262,0 tys. zł, w tym 1 253,2 tys. zł od spółek Grupy Tauron (99,3%).

Przychodami innymi niż wpłaty spółek Grupy Kapitałowej Tauron były odsetki od środków na rachunkach bankowych i darowizny innych podmiotów. Wszystkie

¹⁹ Cele projektu, sposoby realizacji, harmonogramy, budżet, zakładane efekty, sposoby monitoringu i oceny rezultatów, osoby odpowiedzialne za realizację.

²⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 36.

przychody Fundacja otrzymywała w formie przelewów bankowych. Fundacja nie otrzymywała darowizn innych niż pieniężne.

(akta kontroli str. 313, 332-333, 348-349, 358, 392)

Zarząd opracowywał na każdy rok plan finansowy, nazwany preliminarzem budżetowym. Zgodnie z postanowieniami § 5 ust. 1 lit. e *Statutu*, preliminarze były opiniowane przez Radę. W zatwierdzonych preliminarzach uwzględniono m.in. koszty administracyjne zakładając ich wysokość na poziomie 20,0 tys. zł rocznie.

Poniesione koszty administracyjne²¹ w latach 2017-2021 wyniosły w kolejnych latach odpowiednio: 6,8 tys. zł, 7,7 tys. zł, 10,9 tys. zł, 11,3 tys. zł, 12,3 tys. zł.

Fundacja nie ponosiła kosztów osobowych (wynagrodzeń, pochodnych od wynagrodzeń, wynagrodzeń bezosobowych na umowy cywilnoprawne), gdyż nie zatrudniała pracowników w jakiegokolwiek formie.

W Fundacji nie wprowadzono wewnętrznych uregulowań dotyczących wydatkowania środków na dostawy i usługi.

W okresie objętym kontrolą Fundacja była stroną jednej umowy dotyczącej zapewnienia dostępu do sieci telekomunikacyjnej, obsługi księgowej, informatycznej. Umowę zawarto ze spółką z Grupy Tauron, a łączna wartość wykonanych usług w okresie od 9 lutego 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. wyniosła 4,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 154-184, 314, 334, 349-350, 360, 286, 290, 400-413)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W związku z zawartą 28 października 2021 r. z Fundacją Opoka umową nr 54/2021 Fundacja otrzymała rozliczenie z dnia 10 maja 2022 r. na łączną kwotę 300 000 zł zawierające „wydatek” na kwotę 33 029,51 zł, udokumentowany notą obciążeniową nr 2/2022 z 31 marca 2022 r. Z jej treści wynikało, że obdarowany obciąża Fundację ww. kwotą z tytułu „wyświetlania banneru promocyjnego na portalu opoka.org.pl” w okresie od lutego do marca 2022 r. Liczba wyświetleń tego banneru wyniosła 1 185 582, a kwota należna tej fundacji za powyższe wynosi ogółem 115 650,39 zł, z czego od Fundacji 33 029,51 zł.

(akta kontroli str. 268-273, 275)

Ww. umowa darowizny nie zawierała zapisów przewidujących zlecenie przez Fundację czynności polegających na wyświetlaniu banneru promocyjnego ani możliwości wykazywania w rozliczeniu dotacji operacji innych niż wydatki na realizację projektu poniesione przez obdarowanego.

(akta kontroli str. 261-262)

Prezes Zarządu odnosząc się do pytania o zasadność ujęcia w rozliczeniu operacji udokumentowanej notą nr 2/2022 z 31 marca 2022 r. na kwotę 33 029,51 zł wyjaśniła, że obdarowany nie był upoważniony do wystawienia tej noty obciążeniowej, a tym samym dokument ten nie może być zaakceptowany w rozliczeniu darowizny. Wyjaśniła także, że przedmiotowe rozliczenie zostało zarejestrowane, jednakże Fundacja nie ma określonego terminu jego weryfikacji. W przedmiotowej sprawie niezwyfikowanie rozliczenia wynikało z przebywania osoby odpowiedzialnej na zwolnieniu lekarskim. Wyjaśniła też, że w dniu 1 czerwca 2022 r. Fundacja skierowała do obdarowanego pismo stwierdzające odrzucenie ww. operacji oraz wezwała do korekty rozliczenia pod rygorem odwołania części darowizny wraz z obowiązkiem jej zwrotu. Obdarowanego wezwano także do uzupełnienia rozliczenia o oświadczenia dotyczące związku wykazanych wydatków z realizowanym projektem.

(akta kontroli str. 364-372)

²¹ Opłaty za usługi telekomunikacyjnej, pocztowe, materiały biurowe, itp.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę na zasadność ujmowania w treści umów zawieranych z obdarowanymi precyzyjnych postanowień w zakresie kwalifikowalności wydatkowanych kwot oraz takich zasad przedstawiania sprawozdań z wykorzystania darowizny, które pozwolą na ocenę racjonalności i gospodarności wykorzystania przekazanych środków, w tym również w świetle osiągniętych rezultatów merytorycznych dofinansowanych projektów.

Ponadto, NIK wnosi o dokonanie prawidłowego rozliczenia darowizny przekazanej Fundacji Opoka.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 24 sierpnia 2022 r.

Kontroler

Piotr Graca

Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Katowicach